

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

De S. Martina virgine & martyre.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

DE S. MARTINA VIRGINE ET MARTYRE,
EX VETVSTIS MANVSCRIPTIS CODICIBVS,
quos etiam Ado Treuren. Episcopus secutus est: sed mutatus
est hic stylus per F. Lauren. Surium.

I. IANVARII.

Genus Mar
tine virgi
nis.

I. Pet 5.

Martina virgo, generis nobilitate sublimis, quippe patre consule nata, & multis aucta opibus, fide Christi ea tempestate constanter professâ est, cum Alexander rerum potiretur. Aderat ei seruorum & ancillarum amplâ familia: nec tamen rebus suis ad fastum aut luxum, vt solent pleriq; diuites, abusa est, sed dedita operibus misericordia, in miseros & inopes valdè se benignam & liberalem præbuit. Accinxit fortitudine lumbos suos, intenta operibus bonis, optimis prædita moribus, mente peruigili semper in acie persistens aduersus insidias rugietis leonis, qui circumit quærens quem deuoret. Missi autem ab Imperatore Vitalis comes & Cassius Imperatoris cubicularius, & cum ijs Gaius quidam, Romæ in ecclesia beatam Martinam alacri vultu Deo preces offerentem offendunt: quam cum apprehendissent, dicunt ei: Dominus orbis Alexander te veneratur, vt potè Romana nobilitate insignem: iussitque te spontè thura ponere Apollini magno deo. Respondit illa hilari vultu: Vbi me commendauero Deo, & sanctissimo Episcopo, vnâ proficiscemur ad Imperatorem. Itaque ingressâ templum, Deoque se commendans, aboluta oratione, cum illis profecta est læta & alacris.

Vbi ad Imperatorem ventum est, nunciârunt illi, qui eam adduxerant, stare præ foribus palatij primæ dignitatis Christianam fœminam, quæ vltro eius voluntati prærens, nihil recuset sacrificare dijs immortalibus, & cæteris etiam Christianis persuadere velit, vt similiter faciant. Eo nuncio exhilaratus Alexander, iussit eam introduci, aitque ad illam: Cum sis animo liberali & ingenuo, accingere ad offerenda dijs sacrificia, & immola Apollini hostias: ea re ita me tibi deuincies, vt maximos sis à me honores consecutura. At Martina virgo: Iube me, inquit, sacrificare semper viuenti Deo, qui ex nihilo omnia creauit: vt ita me sacrificante, pudefactus & eneruatus Apollo, desinat posthac illudere animis hominum sperantium in Dominum & Saluatorem nostrum Iesum Christum. Alexandro autè præcipiente, vt in delubrum ingressa, Apollini faceret sacrificium, dixit illi: Ingredere tu, & sacerdotes Apollinis & quotquot eius estis cultores, & coram adspicite, quam benignè sanctus & bonus Deus de manibus meis accipiat sacrificium. Itaque Imperator iussit omnes satellites suos, & qui ipsi assistebant, ire in templum, & videre quæ fierent à Martina. Illa verò signo Christi se muniens, Deo se commendauit: & cum precandi finem fecisset, terræ motus vehemens urbem concussit, Apollinis delubrum partim euertit, simulacrum comminuit, & cum sacerdotibus prophanis magnam populi multitudinem extinxit.

Ijs rebus commotus Imperator, cum præ cordis cecitate non intelligeret, virtute diuina ea omnia accidisse, sanctę virginis faciem iussit alapis cędi, & vncis ferreis eius palpebras lacerari. Instabant nefario operi cruenti carnifices, sed inter cædendum viribus destituti, clamare cœperunt: Eheu dum hanc torquemus, nos ipsi multo acrius cruciamur. Videmus enim quatuor viros splendidos ante illam, qui eam confirmant, & pœnas, quas illi inferre nitimur, in nos potiùs conuertunt. At verò ira percitus Imperator, culpansque carnifices, quod segnes manus ad torquendam illam adhiberēt, minaci & toruo vultu in eos respiciens, mandauit vt eam à terra leuant, & testarum fragmentis cæderent. Tum illa sursùm erectis luminibus: Benedictus es, inquit, Domine Iesu Christe, qui gratiam tuam largiris spem suam in te reponentibus. Exaudi me Domine te deprecantem, & præsta mihi tolerantiam, & eos qui me excruciant, ad te benignus conuerte. Hæc illa orante, atque animo inuictissimo in pœnis perdurante, cælestis lux eos, à quibus torquebatur, circumdedit: (erant autem octo) ruentesque in facies suas, obsecrabant sanctam Martinam, vt apud Deum veniam ipsi impetraret eorum, quæ compulsi ei irrogassent supplicia.

Adhibetur
tormenta.

DE S. MARTINA VIRGINE ET MARTYRE.

21

cia. Quibus illa ait: Si conuerti velitis ad Dominum meum Iesum Christum, & credere toto corde, quod reddet vnicuique secundum opera sua, præmijs in celo repositis perfruamini. Sin verò aliter senseritis, æterna & horrenda vos tormenta excipient. Illi verò diuina iam illustrati gratia, in Christum se credere testati sunt, atque illicò crudele ministerium execrantur, vna voce Alexandro dixerunt: Nos quidem his, qui dicuntur dijs, reuera autem idola sunt, deinceps non seruiamus, edocti per beatam Martinam, quæ sit virtus omnipotentis Dei, & filij eius Iesu Christi. In eos autem accensus valde Imperator, voluit eos suspendi, & carnes eorum spathis lacerari: & illi quidem dum ijs afficerentur pœnis, nihil loquebantur penitus, sed oculos habebant in cælum erectos. Sed cum diu ita excarnificati essent, gladio in eos iussit animaduerti, verius nè alij quoquè ab ijs discerent, quæ nostræ sunt religionis. Illi nihil terri, sed Deum orantes, & Crucis signum pingentes digitis in frontibus suis, læti iustum carnificis exceperunt die 17. mensis Nouembris: sicque felicia regna, martyres Christi effecti, petierunt.

Conuertuntur ad Christum eius tortores.

Signo Crucis se munierunt.

Alia die rursus Martina virgo ad sacrificandū dijs ab Alexandro inuitatur, sed verbis nihil obtinentibus, reditur ad supplicia. Iratus enim Imperator, iussit eam detractis prius vestibus suspendi, & eius carnes toto corpore incidi: illa interim, dum sic affligeretur, Deum precante atque laudante. Indè in quatuor palos distenditur, & à duobus centurionibus fustibus verberatur. Cumque in confessione Christi perseveraret, mutati sunt per vices, qui eam cæderent, septem centuriones. Illa diuinitus roborata, pœnas irrisit, centurionibus Imperatorem obsecrantibus, vt ab inferendis martyri supplicijs liceret ipsis desistere, propterea quod se grauiter torqueri, & concremari, viribusque destitui sentirent. At Imperator magis magisque flagellari eam voluit. Aderat huic spectaculo vir quidam prædiues Eumenius nomine, qui Imperatori persuasit, vt Christi martyrem præciperet in carcerem retrudi, illicque adipe & pinguedine feruenti perungi. Ibat illa in carcerem gaudens & glorificans Deum, oransque feruenter, & totam noctem hymnis & laudibus Dei transigens: sunt verò etiam auditæ voces cum ea pariter Deum laudantium virorum. Altera luce producitur è carcere, sistitur rursus Alexandro, iubetur se conferre ad templum Dianæ, & offerre illi sacrificium, nisi malè perire velit. Et martyr quidem signum sibi Crucis imprimens, in Christi nomine in templum intrauit: sed cum preces fudisset ad Dominum, demonemque in simulacro commorantem indè abscedere iussisset, tonitru cum fulgure repente exitit, lapsusque è cælo ignis, idolum Dianæ in fauillam redegit, sacerdotes templi exussit, & templum corruens, multos è populo oppressit.

Noua S. Martinæ supplicia.

Signum Crucis sibi imprimit.

Tunc Imperator timore correptus, tradidit eam cuidam Iustino præfecto, vt impelleret eam ad sacrificandum. Qui mox extendi eam mandauit in conto, & iterum membra eius spathis incidi. Dixerat enim illi sancta virgo: Afflige me quantum vis: non me adducere poteris, vt dijs tuis immolem. Circa mamillas etiam vngulis eam atrectari voluit crudelis iudex, donde centum & octodecim ab vncis vulnera accepisset. Sub his vngularum cruciamentis nihil omnino loquebatur, sed oculis in cælum defixis, Deum mente precabatur. Accepis autem tot vulneribus cum iam eam expirasse iudex putaret, carnifices ab inferendis vltèrius plagis cessare iussit. Sed vbi eam adhuc viuere cõperit, ait illi: Visne Martina sacrificare, & lucrari ea quæ etiam nunc supersunt tormenta? aut certè obstinato animo decreuisti manere cum Christo tuo? Respondit illa: Ego Christum habeo confortantem me, nec sacrificio abominandis dijs tuis. Præfectus ijs auditis, præ ira infaniens, præcepit carnificibus, vt eam de conto deponerent, & tanquam præ nimijs doloribus pedibus consistere nõ valentem, in grabatum impositam, ad carcerem deportarēt. Illa verò stringens corpus suum, & impellens carnifices, properauit ad carcerē, psallens in eo & glorificans Deū, immenso vallata lumine. Præfectus autè ad Imperatorē abiens iam cõnantē, narrauit ei rem gestā, & quàm in sua sententiā constans & immobilis Martina perstaret, nec vllis pœnis ab ea se deduci pareretur. Imperator ijs cognitis, bestijs eam mādauit obijci deuorandā. Ducitur igitur in amphitheatrū iussu præfecti Iustini, & p̄sente Imperatore ad bestias damnatur. Ibi tum leo immanissimus dimittitur, vt martyre deuoret. Er ille quidè irrugiens accurrit ad illam: at non modò nihil illi molestiæ intulit, sed etiam posita

Damnatur ad feras.

omni

omni feritate, ad eius se pedes abiecit. Itaque sancta virgo prorumpit in laudes Dei, & cum ardentem orat, ne se sinat ab ipso separari. Porro leo cum in caueam reduceretur, impetu facto in Eumenium Imperatoris cognatum, eum interfecit. Furor itaque percutit Alexander, eam iubet in carcerem recipi: quem illa repetijt, laudans Deum, & festum illic agens diem.

Vngulis
atrocissime
discerpitur.

Post biduum Imperatore sacrificandi causa templum adeunte, iterum illo iubente è carcere producit, & in delubro idolis sacrificium facere compellitur. At illa constanter dixit: Fac quod tibi visum est. me enim non poteris auellere ab eo, quem mecum habeo, Domino Iesu Christo. Rursus ergo suspenditur, & vngulis atrocissime laeceratur, ita vt ad ossa vsq; caro scinderetur, & ad ipsas etiam ossium medullas ferum penetraret. Tum vero clamabat præco: Confitere Martina Dianam deam, & salua eris. Respondit illa: Christiana sum: Christum Deum confiteor. Iam defecerant, qui eam cruciabant, dissolutis eorum brachijs & manibus. Alexander vero eam in ignem conijci voluit, vt periret. Fit ergo ignis copiosus, & martyr in illum iactatur: sed ea orante, lapsus imber è caelo, & concitatus turbo discessit flammam, & incensum sunt qui illic adstant. Sed hæc omnia non virtuti diuinæ, sed maleficiæ in eius capillis hæere existimans, mandat radi pilos capitis eius. Parent ministri, radunt caput virginis. Imperator autem iam rase insultat, tanquam quæ omni sit virtute nudata. Sed cum neq; sic eam ad suam posset inflectere voluntatem, in templo Dianæ tribus diebus & noctibus eam includunt, vbi illa more suo hymnis & laudibus Dei insistebat: precibusq; suis obtinuit à Deo, vt Dianæ simulacrum in puluerem redigeretur. Tandem eaducta è fano, gladioq; percussa, læta migravit ad Dominum, atq; huiusmodi sine, vt ait Ado Treuirensis episcopus, martyr venerabilis cæli regnum meruit, præstante Domino nostro Iesu Christo, qui cum patre & spiritu sancto viuunt & regnant per infinita secula seculorum, Amen.

Cæditur
gladio.

DE S. CONCORDIO MARTYRE, EX ANTI,
QVIS MANUSCRIPTIS EXEMPLARIBVS, QVIBVS FE-
rè ad verbum Ado in suo Martyrologio concordat: at nonnihil hic muta-
tus est stylus per F. Lauren. Surium.

s. IANVARII.

Intellige
natum esse
Concordium,
antequam
pater eius
esset presby-
ter.

Ieiunijs &
orationibus
sancti insi-
stunt.

Temporibus Antonini Imperatoris grauissima persecutio orta est in vrbe Roma, ita vt nec emedi, nec vendendi cuiquam facultas facile daretur, nisi qui dijs immolasset. Erat per id tempus Romæ vir quidam Concordius nomine, nobili familia ortus, cuius pater Gordianus dicebatur, sanctissima conuersatione presbyter de titulo pastoris. Hic itaque, habens filium Concordium, erudiuit eum omni sanctæ scripturæ doctrina, effecitq; vt à sancto Romanae vrbs episcopo Pio subdiaconus ordinaretur. Porro vterq; ad nihil vacabat aliud, nisi vt ieiunijs & orationibus die noctuq; & eleemosynis pauperum insisterent: petebantq; à Domino, vt rabiem Imperatoris possent effugere. Interim vero beatus Concordius dixit patri suo: Domine mi, si vis, permitte me ire ad sanctum Eutychem, & habitare cum eo paucis diebus, donec cesset rabies inimici Antonini Imperatoris. Dicit ei pater suus: Fili, hic potius comoremur, vt possimus coronari. Ait illi beatus Concordius: Vadam, si iubes: quia ibi coronam accipiam, vbi me Christus iusserit coronari. Dimissus igitur à patre suo, abiit ad sanctum Eutychem amicū suum, qui tum morabatur in prædiolo suo via Salaria iuxta ciuitatē Tribulim: quem beatus Eutyches cum magno gaudio suscipiens, coepit Deo gratias agere: habitaueruntq; simul in eodē loco, orationibus & ieiunijs insistentes. Venerunt autem ad illos multis & varijs languoribus vexati, quos illi orantes, in nomine Iesu Christi sanabant. Interim fama rerū ab ijs gestarū perlata est ad Torquatū Tuscienſem Comitē, qui id tēporis habitabat in ciuitate Spoletana. Misit igitur, & accersiuit sanctum Concordiū, aitq; illi: Quis vocaris? At ille respondit: Christianus sum. Dicit ei comes: De nomine tuo perquiro, non de Christo tuo. Sanctus Concordius respondit: